

6. Кирчів Р. Український фольклор у польській літературі. (Період романтизму) / Роман Кирчів. – К. : Наук. думка, 1971. – 275 с.
7. Кольберг О. Казки Покуття / упоряд., підгот. текстів, вступна стаття, примітки та словник І. В. Хланта. – Ужгород : Карпати, 1991. – 234 с.
8. Пыпин О. История русской этнографии / О. Пыпин. – С. Пб., 1891. – Т. 3. – 425 с.
9. Покуття : Етнографічний опис / здійснив Оскар Кольберг ; пер. з пол. Тетяни Буженко. – Краків, 1882. – Т. I // Наукові записки. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2010. – Вип. № 9–10. – С. 238–285.
10. Покуття : Етнографічний опис / здійснив Оскар Кольберг ; пер. з пол. Тетяни Буженко. – Краків, 1882. – Т. I // Наукові записки. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2010. – Вип. № 11–12. – С. 306–333.
11. Франко І. Pokucie. Obraz etnograficzny. Skreślił Oskar Kolberg / І. Франко. Т. III. Kraków, 1888 // Франко І. Збір. тв. : у 50 т. – К., 1980. – Т. 27. – С. 348–350.
12. Франко І. Jan Świętek. Lud nadrabski od Gdowa aż po Bochnię, obraz etnograficzny / Іван Франко. Збір. тв. : у 50 т. – К., 1980. – Т. 29. – С. 205–208.
13. Юзвенко В. А. Українська народна поетична творчість у польській фольклористиці ХІХ ст. / В. А. Юзвенко. – К. : Вид-во АН УРСР, 1961. – 132 с.
14. Kolberg O. Pokucie. Cz. 1 / O. Kolberg // Dzieła wszystkie. Т. 29. – Wrocław ; Poznań : PTL, 1962. – 360 s.
15. Kolberg O. Pokucie. Cz. 2 / O. Kolberg // Dzieła wszystkie. Т. 30. – Wrocław ; Poznań : PTL, 1963. – 300 s.
16. Kolberg O. Pokucie. Cz. 3 / O. Kolberg // Dzieła wszystkie. Т. 31. – Wrocław ; Poznań : PTL, 1963. – 239 s.
17. Kolberg O. Pokucie. Cz. 4 / O. Kolberg // Dzieła wszystkie. Т. 32. – Wrocław ; Poznań : PTL, 1963. – 328 s.

Стаття посвячена етнографічеській развідке “Pokucie” польського етнографа Оскара Кольберга. В этой публикации предпринята попытка комплексно проанализировать содержание четырехтомника “Pokucie”. Охарактеризованы методы и принципы исследования народоведца Оскара Кольберга, а также его вклад в этнографические исследования Покуття.

Ключевые слова: *краєведчеське дослідження, Оскар Кольберг, Покуття, методика.*

This article is devoted to the ethnographic exploration “Pokucie” of Polish ethnographer Oskar Kolberg. This publication is an attempt to analyze four volumes of “Pokucie” comprehensively. We characterize Oskar Kolberg’s methods and principles of ethnological research and his contribution to the ethnographic research of Pokuttya.

Keywords: *local history research, Oskar Kolberg, Pokuttya, method.*

УДК 94 (947: 943) “1867/1914”

ББК 63.3 (4 Укр 4П)

Галина Рікарді (Атаманчук)

НАЦІОНАЛЬНЕ ПИТАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ЛЬВОВА У КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ АВСТРО-УГОРЩИНИ (остання третина ХІХ – початок ХХ ст.)

У статті розглядаються питання національної структури викладацького та студентського персоналу львівських вищих навчальних закладів у 1967–1914 рр., вплив на неї політики урядів Австро-Угорщини та місцевої галицької адміністрації. Автор підкреслює домінування представників польської спільноти регіону у вирішенні питань розвитку освіти та національної свідомості населення Галичини.

Ключові слова: *університет, Галичина, Львів, польсько-українські відносини, сецесія.*

Національне питання було одним із основних у внутрішньому житті Австро-Угорщини в останній третині ХІХ – на початку ХХ ст. Уже тоді стало очевидним, що ХХ ст. стане століттям боротьби не героїв, а ідей. Переможцем у такій боротьбі міг стати лише той народ, який пропонував найбільш зрозумілі гасла, мав власну еліту об’єднану єдиною національною ідеєю. Підготовка такої еліти вважалася пріоритетним завданням для усіх народів Австро-Угорщини. У кращій ситуації опинилися ті національні групи, що посідали ключові посади в адміністрації і управлінні окремими про-

вінціями і могли маніпулювати на користь своєї спільноти правилами набору до університетів, правилами навчання, питаннями працевлаштування випускників [8]. Східна Галичина стала епіцентром боротьби між поляками і українцями за націоналізацію колись виключно імперської системи вищої освіти. Переможцем у цьому протистоянні вийшли поляки. Але саме ця перемога відсунула їх від проведення повномасштабної демократизації польського суспільства.

Метою даної розвідки виступає вивчення ролі національного питання у вищих навчальних закладах Львова у контексті національної політики Австро-Угорщини у 1867–1914 рр.

Історія університетів у Галичині вже неодноразово була предметом наукових досліджень. Їй присвятили свої праці М.Грушевський, І.Франко, В.Мудрий, В.Благий, М.Демкович-Добрянський, В.Качмар та інші [3; 5; 6; 8]. Вважаємо за доцільне зупинитися на найбільш знакових питаннях історії вузів Галичини 1867–1914 рр.: 1) з'ясувати національний склад викладачів та студентів львівських вузів, його динаміку впродовж визначеного періоду; 2) визначити роль національного чинника у процесі розбудови системи вищої освіти краю у контексті національної політики Австро-Угорщини.

Імператорським розпорядженням від 4 липня 1871 р. було нарешті скасовано німецький характер навчання у Львівському університеті і запроваджено викладання українською та польською мовами. Ця постанова свідчить, що і українська і польська мова має рівне право для вжитку тільки в університеті. Щодо інших закладів, то про них питання ще не ставилось, оскільки українська мова не належала до обов'язкових предметів (у Торговій академії й вищій Лісовій школі практично не вивчалась). Рішення від 4 липня 1871 р. сприймалося університетськими колами неоднозначно [7, с.64]. Якщо представники українського крила зустріли цю постанову із захопленням, то для поляків це стало першим кроком до протиставлення з українцями щодо верховенства в університеті. Австрійські власті не зробили необхідних кроків для врегулювання українсько-польських стосунків у сфері освіти, що, у свою чергу, ослабило як українців так і поляків. Викладацький склад на той час був виключно німецькомовний, серед професорів переважали німці й австрійці як творці науки у Львівському університеті, а зі слов'ян – чехи, хорвати, словенці. Щодо представників корінного населення – поляків і українців, то їх майже не було.

Але якщо поляки відразу відреагували на постанову, почавши запрошувати на роботу польську професуру, то для українців це стало проблемою: серед них викладачів університетського рівня було замало, та і національно-політичний підтекст рішення на відразу був усвідомлений, загроза ополячення університету ще не сприйнялась. Після проголошеної постанови необхідно було визначитись, як поляки так і українцям. Якщо офіційні австрійські власті вичікували результату двоюбою, то поляки негайно відреагували – університет повинен бути польським.

Першим поштовхом до виборів своїх союзників австрійські кола зробили після невдалої війни Австрії з Прусією. Спочатку неофіційно австрійський уряд почав опиратися на поляків як на більш культурно-вироблений, політично-зрілий та державницько-лояльний елемент. Причини посилення польських позицій у Галичині вдало визначив М.Грушевський, який у 1911 р. написав, що “за польськими політиками Східної Галичини сильні історичні традиції, певний культурний доробок попередніх поколінь, реальна арифметична сила етнографічної Польщі, котра не пропадає од їх відчайдушної політики” [6, с.93].

Ще у 1866 р. урядовою мовою всіх установ краю стала польська мова [11, с.92]. Відповідно Крайовим шкільним законом у Галичині від 22 червня 1867 р. в навчальному закладах краю було запроваджено польську мову як обов'язковий предмет [12, с.87]. Ще один цікавий факт, що для відкриття школи з українською мовою навчання

обов'язково вимагалася ухвала Крайового сейму, тоді як для відкриття польської вистачало розпорядження Крайової шкільної ради. Тому не дивно, що за 40 років конституційного ладу в Галичині українцям було дозволено організувати лише 5 державних гімназій; 1867 р. – Львівську, 1887 р. – Перемишлянську, 1892 р. – Коломийську, 1898 р. – Тернопільську, 1895 р. – Станиславівську, тоді як поляки мали 96 гуманітарних і 14 реальних гімназій [11, с.93]. Відповідно і збільшився наплив випускників-поляків до вищих навчальних закладів.

Термін “полонізація” не є досить змістовно визначеним, сам процес полонізації можна розглянути в кількох площинах. Якщо в університеті мова викладання була українська і в силу тих чи інших постанов, рішень чи просто силових актів мовою викладання стала польська, то звичайно це не що інше, як силова незавуальована полонізація. Якщо навчальний заклад на самому початку організовувався з польською мовою викладання, але де могли навчатись і українці, то це, мабуть, також полонізація (українське населення у Східній Галичині було переважаючим), яка йшла офіційним шляхом (як у Технічній академії).

Якщо розглянути національний склад студентів медичного факультету в 1900–1914 рр., то і тут бачимо перевагу поляків над іншими національностями [4, с.413].

Навчальні роки	Українці		Поляки		Євреї		Греко-католики		Римо-католики		Іудеї	
	Осіб	%	Осіб	%	Осіб	%	Осіб	%	Осіб	%	Осіб	%
1900/01	14	11	111	87.4	-	-	16	12.6	57	44.9	53	41.7
1913/14	94	11.8	493	62.0	176	26.1	102	12.8	313	39.4	367	46.2

Подібною була і ситуація у Вищій ветеринарній школі, де австрійська влада призначала викладацький склад із відомих польських науковців. Так, після заснування Ветеринарної школи постановою від 15 вересня 1881 р. номіновані були три перші професори: П.Зайфман – доктор медицини, відомий вчений, Г.Кадий (засновник ветеринарної школи), А.Баринський, які закінчували польські вищі навчальні заклади, і не чинили опору полонізації вищих шкіл у Східній Галичині. Призначався урядом і директор даного закладу Й.Шпільман. А з 1 січня 1898 р. австрійський імператор призначив його постійним ректором.

У всіх інших вищих навчальних закладах спостерігалась така ж картина, тому що мовою викладання була польська мова і не ставилось питання про створення української кафедри. А призначений владою викладацький склад не чинив опору полонізації вищих шкіл. Це було дуже вигідно правлячій польській еліті, яка прагнула міцно утвердитись не тільки у вищих школах, але і в урядових установах. Звичайно, що цьому і сприяв центральний уряд, коли центр ваги у вирішенні міжнаціональних відносин був перенесений з Відня до Львова, де знаходилась резиденція цісарського намісника, крайовий уряд і виборний крайовий сейм – найвищий законодавчий орган Галичини. До законодавчих функцій крайового сейму входили справи адміністрації, місцевого господарства, народного і фахового шкільництва. Прийняті крайовим сеймом закони вимагали санкції цісаря. Виконавчим органом крайового сейму був крайовий відділ, що обирався на всю каденцію сейму (6 років). Крайовий відділ контролював і деякі навчальні заклади до того часу поки вони не отримали статус вищих. Українці в складі крайового сейму і крайового відділу впродовж 1867–1914 рр. перебували у меншості, а в окремій каденції були представлені поодинокими послами [7, с.78].

Коли у 1867 р. польська аристократія порозумілася з династією Габсбургів, вона здобула для себе необмежену владу в Галичині – право безконтрольно розпоряджатися всіма державними ресурсами коронного краю. Усі публічні установи – адміністрація, самоврядування, суд – контролювалися поляками і в усьому протегували поляків. Поляки

не лише домінували в адміністративному й економічному житті Галичини, а й перетворили більшість її Східної частини, зокрема міста, в оази польської культури [9, с.67].

Більш посилений вплив поляків у всіх вищих школах Галичини став після створення у 1868 р. Крайової шкільної ради, якій було підпорядковано народне і середнє шкільництво. У Крайовій раді українці становили близько 20%, а тому вони не могли організувати опір колонізаційній політиці. Відповідно зменшувалось число українських народних шкіл, гімназій, реальних училищ. Отже, зменшувалась і кількість українських абітурієнтів, яким становили численні перешкоди для вступу у вищі навчальні заклади, збільшуючи при цьому чисельність польських абітурієнтів, а згодом і студентів, перевага яких була у всіх вищих закладах Східної Галичини. Для підтвердження вищесказаного наведемо статистичні дані Львівського університету за 1894/95 рр. [14, с.25].

Слухачі (разом)	Факультети			
	Теологічний	Юридичний	Філософський	Разом
Звичайних	282	768	107	1157
Надзвичайних	39	30	53	112
Крайових	313	774	148	1246
З інших областей	8	24	11	43
Національності				
Поляки	84	653	126	863
Українці	237	143	34	414
Німці	0	2	0	2

1899–1900 рр.

Слухачі	Факультети				
	Теологічний	Юридичний	Медичний	Філософський	Разом
Звичайних	212	1215	96	131	1654
Надзвичайних	68	20	14	88	190
Крайових	273	1202	102	198	1775
З інших областей	7	33	8	21	69
Національності					
Поляки	67	952	96	176	1294
Українці	213	278	11	42	544
Болгари	0	1	0	1	2
Німці	0	3	0	0	3
Чехи	0	1	0	0	1

1904–1905 рр.

Національності	Факультети				
	Теологічний	Юридичний	Медичний	Філософський	Разом
Поляки	104	1681	84	686	1955
Українці	287	250	11	199	747
Чехи	0	1	0	1	2
Словаки	0	0	1	0	1
Німці	2	4	0	5	11
Румуни	0	1	0	0	1

Статистика свідчить, що на всіх факультетах переважали поляки, за винятком теологічного. Це пояснювалося нагальною потребою населення Східної Галичини в церковних ієрархах. Як відомо, абсолютна більшість населення належала до греко-католицької конфесії, що переважно складалась з українців, і тому на теологічному факультеті викладання велось українською мовою.

Своєрідна ситуація склалася на медичному факультеті університету. Якщо на гуманітарних факультетах українців-студентів було близько 40% (на рубежі XIX–XX ст.), то на медичному факультеті, як і на природничих спеціальностях, їх було значно менше. Щодо мови викладання то вона була виключно польською з німецькою професійною термінологією. Хоча офіційні австрійські власті не ставили перешкод розвитку медичної освіти в Східній Галичині, але вони і не сприяли збільшенню контингенту студентів-українців. Так, якщо в рік заснування факультету студентів-українців було майже 24%, то з 1901 р. їхній процент зменшився до 10–15%.

Політична боротьба в Галичині в цей час набуває особливої гостроти. Так, упродовж 1901–1902 рр. прокочується хвиля студентських заворушень. Українські студенти Галичини беруть активну участь в організації селянського страйку 1902 р. Паралельно з грудня 1901 р. розгорнулася акція сецесії (виходу) українських студентів з Львівського університету [3, с.56]. Понад 440 студентів-українців залишили навчання в Галичині, перевівшись у вищі навчальні заклади в інших частинах Австро-Угорщини і закликаючи всіх до бойкоту викладачів-поляків. Сецесія не мала для українців позитивних наслідків, або ж мала їх дуже мало. Зокрема, вимоги українців про поділ Львівського університету на польський та український, чи надання українській мові рівноправного статусу з польською в існуючому вузі зі збільшенням кількості українських кафедр були рішуче відкинуті польським політикумом та австрійськими урядовими колами [2, с.1–2].

Одним з проявів колонізації, а точніше боротьби проти українського впливу на медичному факультеті університету були спроби зменшити кількість студентів-українців. Виключення з університету за неуспішність, хоча цю неуспішність потрібно кваліфікувати як підвищену вимогливість до студентів-українців у порівнянні зі студентами інших національностей, залишення на повторний курс після отримання незадовільних оцінок, а також матеріальний стан студента призводило до того, що не всі студенти змогли завершити медичну освіту або отримати її вчасно.

Усе це призводило до скорочення випуску лікарів, що позначалося на забезпеченні медичним обслуговуванням населення. Так, у 1899–1900 рр. було 110 студентів, а випущено всього 16 лікарів [10, с.6–7]. В 1904/1905 рр. спостерігалася схожа ситуація – всього 103 студенти (серед них 11 українців), випущено було 19 лікарів. Очевидно, що така кількість випускників медичного університету не забезпечувала потреби населення навіть в мінімальному рівні охорони здоров'я.

Подібне було і у Ветеринарній академії, де статус академії (1897 р.) зумовив збільшення терміну навчання до чотирьох років і до змін правил прийому, що, у свою чергу, призвело до скорочення кількості студентів. У 1897/98 рр. до академії записались тільки 19 слухачів на перший курс, а у 1898–1900 рр. по два слухачі [1, арк.3]; у 1904/05 рр. диплом ветеринарного лікаря отримав тільки один слухач [1, арк.15].

Крім того зміна статусу навчального закладу вплинула і на національний склад студентської молоді, яка навчалася в академії на початку XX ст.

Статистичні дані за 1899–1914 рр.:

Рік навчання	Всього слухачів			Національний склад Ветеринарної академії				
	Університет	Політехніка	Ветеринарна академія	поляків	українців	чехів	сербів, хорватів	інших
1899/1900	2004	701	54	25	8	9	6	6
1907/08	3756	1629	103	70	16	13	2	2
1913/14	3756	1808	248	66	47	21	9	5

З національностей в академії, як бачимо зі статистики, домінування поляки, які у 1900/14 рр. становили 2/3 усіх студентів. Реально цей показник був менший, оскільки тодішня офіційна статистика не фіксувала окремо студентів євреїв (таких було 11–16%), і вони вписувались основному як поляки. Відсоток українців коливався в межах

11–19%. Особливістю Ветеринарної академії була велика, порівняно з університетом та політехнікою, частка студентів інших слов'янських національностей, зокрема чехів 8–15% та сербів і хорватів 2–4%. Це пояснюється тим, що ветеринарна академія була одним із провідних вищих навчальних закладів на слов'янських землях Австро-Угорщини, який спеціалізувався на підготовці ветеринарів [5, с.3].

Національні взаємини серед студентства ветеринарної академії були сприятливішими у порівнянні з іншими навчальними закладами Львова. Стосунки між українцями і поляками не мали такого гострого характеру, як в університеті, хоча останні все ж іноді демонстрували свою зверхність. Як і в інших навчальних закладах, у Львівській політехніці дуже малий процент слухачів розмовляв українською мовою, оскільки, як ми знаємо, у ній домінуючою була польська мова. Так, у 1903/04 рр. нею розмовляли близько 92,3% студентів, а українською – 6,6% [13, с.66].

Схожа ситуація була і в торговій та рільничій академіях: насамперед на навчання записувались поляки, яких серед студентів налічувалося 85–90%, по-друге, на українців чинили тиск – вимагали переходу на польську мову навчання, по-третє – дискримінація українців проходила шляхом підвищення оплати за навчання, і нарешті, підвищення вимог до навчання стосувалося більшою мірою українців, ніж поляків. У результаті кількість випускників була значно меншою, ніж тих, хто вступив на перший курс.

Кількість студентів у Торговій академії [15, с.134]:

На початку року прийнято:	1899/1900 рр. I курс	1900 р. II курс	1901 р. III курс
Звичайних студентів	40	40	20
Приватних	2	8	0
В кінці залишилось	29	31	18

Національний склад торгової академії

	1899/1900 рр.				1900/1901 рр.			
	I	II	III	Разом	I	II	III	Разом
Поляків	39	15	54	108	34	14	7	55
Українців	0	1	1	2	6	0	1	7
Чехів	0	0	0	0	0	1	0	1
Німців	1	0	1	2	0	0	0	0
Разом	40	16	56	112	40	15	8	63

Національний склад у 1902/1903 рр. [16, с.5]:

Національності	I курс	II курс	III курс	IV курс	Разом
Поляки	18	9	18	10	55
Українці	6	2	0	0	8
Чехи	0	0	0	1	1
Німці	0	1	0	1	2
Разом	24	12	18	12	66

1911/1912 навчальні роки:

	I курс	II курс	III курс	IV курс	Разом
На початку навчального року прийнято звичайних студентів	40	31	22	26	119
Кількість студентів наприкінці навчального року	35	26	21	26	101

Не збільшилась і кількість українців в академії:

Національність	I курс	II курс	III курс	IV курс	Разом
Поляки	31	20	17	22	68
Українці	4	6	4	4	18
Чехи	0	0	0	0	0
Німці	0	0	0	1	1
Всього	35	26	21	27	109

Аналізуючи польсько-українські відносини у вищих навчальних закладах Східної Галичини, можна спостерігати процес формування польської національної вищої освіти при паралельному ігноруванні освітянських прав українців, німців, євреїв та інших національних громад краю. Галицька крайова адміністрація, сформована переважно із представників польських консервативних кіл, прагнула не допустити різними засобами створення непольських вузів, покращення освітнього рівня неполяків Галичини. Зрештою, т. зв. “університетська проблема” чи створення “українського університету у Львові” на декілька десятиліть стало одним із головних питань, поряд із проблемами виборчої реформи та сервітутів, у польсько-українських взаєминах в останній третині XIX – на початку XX ст. Її невирішеність засвідчувала обмеженість польської політичної верхівки краю, дозволяла спрогнозувати у випадку відродження польської державності недемократичний характер її керівництва, що складалося переважно із колишніх студентів та викладачів львівських вузів, загартованих у протистоянні з українським студентством.

1. Центральний державний історичний архів України, м. Львів (ЦДІАЛ України), ф. 146, оп. 51 а, спр. 964, 86 арк.
2. Бачинський В. Кров і трупи / Володимир Бачинський // Свобода. – 1910. – Ч. 27. – 6 липня. – С. 1–2.
3. Мудрий В. Змагання за українські університети в Галичині / Василь Мудрий. – Львів ; Нью-Йорк, 1999. – С. 56. – 194 с.
4. Благий В. Студенти-медики Львівського університету на початку XX ст. (1900–1914 рр.) / Благий В. // Львів: місто – суспільство – культура : зб. наук. пр. Т. 3 / за ред. М. Мудрого // Вісник Львівського університету. Серія історична. Спеціальний випуск. – Львів, 1999. – С. 409–420.
5. Благий В. Студентство Львівської ветеринарії на початку XX ст. / Благий В. // Збірник міжнародної наукової-практичної конференції. – Л., 1997. – С. 3.
6. Грушевський М. Наша політика / М. С. Грушевський. – Львів, 1911. – С. 119.
7. Демкович-Добрянський М. Українсько-польські стосунки у 19 ст. / Михайло Демкович-Добрянський. – Мюнхен : Український вільний університет, 1969. – 119 с.
8. Качмар В. М. За український університет у Львові. Ідея національної вищої школи у суспільно-політичному житті галицьких українців (кінець XIX – початок XX ст.) / В. М. Качмар ; Львів. держ. ун-т ім. І. Франка. – Л., 1999. – 118 с.
9. Клим'юк У. Становище поляків в Галичині напередодні та в роки першої світової війни / Клим'юк Уляна // Вісник Прикарпатського університету. Серія “Історія”. – 2011. – Вип. 19. – С. 167.
10. Музика М. М. До п'ятдесятиріччя Львівського медінституту / М. М. Музика // Збірник праць Львівського державного медичного інституту. Ювілейний випуск / відп. ред. Г. Ф. Скосогоренко. – Львів : Вільна Україна, 1946. – С. 3–17.
11. Педич В. Історія України: дати, події коментарі / Педич В., Голобін В., Кісь Я. – Івано-Франківськ, 2010. – С. 92.
12. Шологон Л. Стан української початкової та середньої освіти в Галичині (друга пол. XIX – поч. XX ст.) / Шологон Лілія Іванівна // Галичина : науковий і культурно-просвітницький краєзнавчий часопис. – Івано-Франківськ, 2004. – № 10. – С. 87–92.
13. Österreichisches statistisches Handbuch 1904 für die im Reichsrat vertretenen Königreiche und Länder. Nebst einem Anhang für die gemeinsamen Angelegenheiten der österreichisch-ungarischen Monarchie. 23. Jahrgang 1904. Gebundene Ausgabe. – Wien, 1905. – S. 66.
14. Skład uniwersytetu i program wykładów w zimowym półroczu 1894/95. – Lwów, 1894. – S. 25.
15. Sprawozdanie Dyrekcji c.k. Państwowej Wyższej Szkoły Handlowej we Lwowie za rok szkolny 1899/1900 i 1900/1. – Lwów, 1901. – S. 134.
16. Trzynaste Sprawozdanie Dyrekcji c.k. Akademii Handlowej we Lwowie za rok szkolny 1911/12. – Lwów, 1912. – S. 5.

В статье рассматриваются вопросы национальной структуры преподавательского и студенческого коллективов львовских высших учебных заведений в 1967–1914 гг., воздействие на нее политики правительств Австро-Венгрии и местной галицкой администрации. Автор подчеркивает доминирование представителей польской общины региона в решении вопросов развития образования и формирования национального сознания населения Галиции.

Ключевые слова: университет, Галиция, Львов, польско-украинские отношения, сецессия.

The article deals with the structure of the national faculty and student groups Lviv higher education institutions in 1967–1914 pp., the impact of government policies on her Austria-Hungary and Galician local administration. The author emphasizes the dominance of the Polish community in the region in matters of education and the formation of national consciousness of the population of Galicia.

Keywords: university, Galicia, Lviv, Polish-Ukrainian relations secession.

**УДК 323.1: 355.425 (477.83/.86)(091) “19”
ББК 63.3**

Петро Росіцький

ОУН(Б) ТА ПОЧАТКИ ФОРМУВАННЯ УНС

У статті характеризується робота військового сектору Організації українських націоналістів під проводом Степана Бандери в Галичині протягом другої половини 1941 – першої половини 1943 рр. Акцентується увага на співпраці цивільної та військової гілок бандерівської Організації під час створення загонів Української народної самооборони, окреслено настрої серед активу ОУН(Б) щодо антинімецької збройної боротьби.

Ключові слова: ОУН(Б), військовий штаб, конспірація, загони УНС.

Діяльність ОУН(Б) пов'язана із військовою сферою в дистрикті Галичина залишається маловивченою цариною в історії українського визвольного руху. Організація у підпіллі створила воєнізоване формування Українську народну самооборону, дослідження якої є необхідною передумовою до вивчення УПА-Захід, одного із основних чинників українському руху Опору під час Другої світової війни.

Окремих досліджень, публікацій з цієї тематики немає, важливу інформацію можна почерпнути у праці І.Патриляка “Перемога або смерть”: український визвольний рух у 1939–1960-х р. та М.Посівнича “Военно-політична діяльність ОУН у 1929–1939 роках”. Водночас, значний обсяг матеріалу із вказаної теми залишається предметом джерелознавчих та аналітичних опрацювань.

Мета статті – охарактеризувати поетапну підготовчу військову роботу ОУН(Б) кінцевим результатом якої стала поява Української народної самооборони в 1943 році. Для реалізації цієї мети видається доцільним дослідити: діяльність військового сектору ОУН(Б) після проголошення Акту незалежності української держави; реалізацію постанов І, ІІ, ІІІ Конференцій ОУН(Б); заходи Проводу ОУН(Б) щодо формування загонів самооборони.

Організація Українських Націоналістів під проводом Бандери (ОУН(Б)), легалізувавшись в українському націоналістичному русі у квітні 1941 року після Другого Надзвичайного конгресу у Кракові, де Степана Бандеру було обрано провідником Організації, розпочала інтенсивну роботу, кінцевий результат якої – відновлення Української держави. Займаючи послідовну активну позицію, формуючи міцну організаційну структуру, дисципліновані кадри, чітко налагоджуючи ідеологічно-виховну роботу, ОУН(Б) стає домінантним фактором націоналістичного руху Західної України, що вела активну воєнно-політичну діяльність.

Щодо військової специфіки, то в бандерівців існувала “крайова концепція” розбудови української армії. Її суть полягала в тому, що національне військо повинно було формуватися на західноукраїнських землях, опираючись на власні сили. Ідеологічні засади цієї концепції відстоювали такі провідні члени організації ОУН(Б) як: С.Бандера,